

The image shows the front cover of a book. The cover is a dark, textured blue color. In the center, the title "חדושים ומאורים" is printed in a gold-colored, serif Hebrew font. Below the title, the publisher's name "שכח" is printed in a smaller, gold-colored font. The cover is decorated with four embossed, ornate corner designs, each featuring intricate scrollwork and floral motifs. The spine of the book is visible on the right side, showing a dark binding.

חדושים ומאורים

שכח

זה לצי"ב

ספר

חדושים ובאורים

שבת

מאת

חיים שאול בלאאמור הגר"ש זללה"ה גריינימן

בני ברק

הוצאה חדשה עם הוספות
שנת השמטה תשס"א לפ"ק

מפתחות

הערות על סדר המסכת

שנכתבו בדרך לימוד מבלי עיון ובירור בעומק הסוגיות.

סימן א

בעניני הוצאה

א. ד' א' קלוטה כמי שהונחה דמיה. מתי נאמרה הלכה דהנחה לר"ע, וע"כ דבמעביר נאמרה, וא"כ לא מצי סבר גם דמהלך כעומד, ובוה ניחא קו' הגרע"א ו' א' מנ"ל דמודה ב"ע בזורק. ה' ב' הא לא נח. כשהחפץ תלוי ברשות אחר לא שייך לומר בו קלוטה כמי שהונחה במקום שנמצא, ובתו' עירובין צ"ח ב'. בקו' הגרע"א ז"ל דנימא קלוטה בזמן שהחפץ חציו ברה"ר וחציו ברה"י. בהא דמבואר עירובין צ"ח ב' דאפילו אין מסולק מן הארץ אלא כמלא החוט לא חשיב כמונח, ומ"ש מאחזתו הרוח דחשיב כמונח. ב. ק' א' מתני' זרק לתוך ד"א ונתגלגל כו' מאי אתי לאשמעינן, וכל הסוגיא שם, ואי מוכח מהתם דגם בד"א ברה"ר אמרינן קכש"ד שנסתפקו בזה בתו' ה' ב'. ג. בדברי הרמב"ן במלחמות ח' א' דבסופו לנוח לא בעי הנחה תוך ג' שתמה הגרע"א מסוגיא ק' ב'. ד. צ"ב א' התם למעלה מג' ופרש"י דלא חשיב הנחה, ומ"ש מאחזתו הרוח, ומשמע דאחזתו הרוח למעלה מג' לא חשיב הנחה כלל ואף אי לא בעי מקום ד'. ה. פ' א' כאן בזורק כאן במעביר, בטעמא דמעביר עדיף אם משום דכל רגע כח מחודש או משום דמהלך כעומד, ונפ"מ כשהושיט רק ידו ואינה נחה אי חשיב הנחה תוך ג', אי אגד גוף ל"ש אגד. ראיית מרן ז"ל מהא דצ"ט ב' עקר חוליא ואמאי לא מיחייב משום עקירה כשהחוליא תוך ג'. ובעקר

החוליא ע"י עשבים התלויים בה למעלה מג' או ע"י מרא וחצינא שמקצתן חוץ לבור. ו. ה' ב' אגוז ע"ג מים כשאין בעומק המים ג'. בדברי הרמב"ם דבע"ג מים החסרון משום מקום ד' ולפ"ז ע"כ איירי שיש בעומק המים ג', ומבואר דאחזתו הרוח למעלה מג' חשיב הנחה ורק משום חסרון מקום ד' איכא למיתי עלה. מקור הרמב"ם ה' א' והא בעינן עקירה מע"ג מקום ד'. ובמימרא דר"י שם בקיבל מי גשמים. ז. עירובין צ"ח ב' ובלבד שלא יוציא חוץ מד"א, אי קאי גם אמטלטל ברה"י. שם צ"ט א' הא הוציא חייב חטאת כו'. ח. ח' ב' המעביר חפץ מתחלת ד' כו' דרך עליו כו' בפרש"י ותו', ולפי' תו' אפשר לפרש שהאדם גם הלך אלא שלא הלך ד"א ואילו החפץ עבר מתחלת ד' לסוף ד' והיינו שהעבירו דרך עליו, ואין צריך לפרש דהשלים ד"א ע"י זריקה, וגם א"צ לחדש דכנגד גוף האדם עדיף. בהא דמדמינן עומד על האסקופה להא דרבא בסוגיין ובעירובין צ"ח א'. אדם המולך ידו ובא אחר ועקר ממנה אי חשיב כעקר ממהלך. ט' א' הכא נח אי ר"ל בדנח או דחשיב כנח בדברי הראב"ד והרמב"ם בזה. ובדברי הרמב"ם פ"ב הי"ד ופט"ו הכ"א ובקו' הט"ז סי' שנ"ב. ובהא דעירובין צ"ט א' נימא חהוי תיובתא דרבא. ובמש"פ הרמב"ם בפט"ו ה"א דפטור ובמ"מ שם. עוד בסוגיא דעירובין שם לפי' תו' אמאי משלים לד"א מה שמטלטל החפץ בידו הפשוטה לרה"ר, ובפרש"י שם. ט. עירובין צ"ט א' בחפיצין הצריכין לו וד"ה, הלשון קשה דהול"ל שאני מים שחפץ לשתותם, וכמשה"ק המ"מ פט"ו ה"ב, וסייע מזה לדעת הרמב"ם שם. ואי שרי בחפצים הצריכים לו

וגם קלוטה כמי שהונחה, דא"כ לא משכח"ל ההלכה דבעי הנחה במוציא מרשות לרשות, ועי' חו' ד' א' ד"ה אבל, ז"ב א' ד"ה החס.

ובזה ניחא משה"ק הגרע"א ז"ל ו' א' בהא דאר"י מודה ב"ע בזורק, דמנ"ל דמודה דילמא סבר כר"ע דקלוטה כמי שהונחה דמי, אבל למש"כ דלא יחכן למיסבך תרוייהו ניחא, דע"כ מודה ב"ע בזורק, דאל"כ לא משכח"ל ההלכה דבעי הנחה במוציא מרשות לרשות. (ס"ה סק"ה).

תוד"ה וכי והא דתנן בהשולח מי שחזיו עבד כו', בקפ"ה"ח סי' קע"א סק"א פירש דברי הרשב"א שכתב דנח"ע וחז"ח ליכא משום לעולם בהם חעבדו, דהיינו משום שאינו רשאי לעבדו כפרך, ולא מנאנו שמהא מצות לעולם בהם חעבדו לעבדו בהם כפרך, ודברי הרשב"א מחפרשים כפשוטם דכיון דאינו יכול לעבדו כו' לעולם שהרי עובד את עצמו יום אחד, ממילא לא קרינא ביי לעולם בהם חעבדו, והא דפריך גיטין ל"ח א' ואביי משום איסורא לא כו' שחז"י שפחה כו' ז"ל דהו"מ לחלק בין שפחה לח"ש וחז"ח אלא דבלא"ה משני שפיר, שוב שמעתי שנספר יד שאלו מובא בשם הגר"א ד"ל דשפחה זו האדון שחרר חז"י והרי הוא באיסורו לגמור השחרור, ואין דברי הרשב"א אלא בעבד של שני שותפין, דהשני אין עליו איסור, והיינו פירושו דעובד את רבו יום אחד, דעובדו כעבד לרבו בכל דיניו. (גיטין מ"ה).

בא"ד ואחי שפיר הא דאמרינן בריש חמיד נשחט כו' וקא עברי כהנים בעשה דהשלמה, לכאורה אם דינא הוא דעשה שיש בו כרת דוחה עשה דהשלמה אין כאן איסור, ואולי זו כונתם שכחבו דלא אמרינן כן אלא היכא דפשע.

תוד"ה והא אומר ר"ח כו', עי' בס"י ב' סק"ב. תוד"ה אבל למעלה יש להוכיח כו', עי' בס"י ב' ס"ק ט"ו.

תוד"ה אבל למטה כשהחפץ בידו של עני כו', עי' מש"כ בס"י א' סק"א ודברי חו' ז"ב א'.

ד' ב' ודילמא הנחה הוא דלא בעינא כו', מש"פ רש"י מכח הכרח דלא קתני דמחייב שמים, אע"ג שאינו הכרח כמש"כ חו' מהא דרבי, וכן לק' ה' א' פרכינן כה"ג אברייחא דאחרים אע"ג דליכא שום משמעות, נראה דנחכוין רש"י לתרץ הא דבעינן לפרושי

ונהא דשרינן לכתחלה להדניק פח בתנור ככדי שיקרמו פניה מצעו"י כדחנן י"ט ב', וכן לק' ל"ה ב' דנחמיקעיה שלישיית שוהה כדי להדניק פח בתנור, ואין ירדנה משחשיכה, ודברי המלחמות צוה.

תוד"ה היה חייב משום עקירה ראשונה, עי' בס"י א' ס"ק י"א.

ד' א' לחצר אחרת מהו, עי' בס"י א' ס"ק י"א אס איירי במושיט ידו לחצר או בזורק לחוכה, ואס יש ללמוד מכאן לדין אחר העוקר מידו שצרה"ר ומכניס לרה"י.

שם והא בעינן עקירה כו', עי' סי' ב' סק"א ב'. שם והא בעינן עקירה והנחה מעל גבי מקום דע"ד כו', יש לעי' והא בעקירת גופו מסקינן לעיל ג' ב' דחייב, ואע"ג דגוף האדם לא חשיב כמקום דע"ד, כמבואר עירובין ז"ט א' דנהשתין ורק ליכא עקירה ממקום דע"ד, וע"כ דחפץ המונח על האדם חשיב כמונח ע"ג קרקע, וא"כ ה"נ כשעוקר מעל גבי האדם נמי ליחשב עקירה מע"ג מקום דע"ד, וזריך לחלק בין היכא שהאדם נשאר במקומו לבין היכא שגם הוא נעקר, ולפ"ז הוציא חינוק וכיס תלוי לו בצוארו חשיב עקירה ממקום דע"ד כיון שעקר את החינוק נמי, ואע"ג דחי נושא את עצמו ופטור על החינוק, עי' לק' קמ"א ב', אבל אס עקר רק את הכיס לא חשיב עקירה ממקום דע"ד. (ס"ב סק"ב ממה"ד).

בדין מקום דע"ד צרה"י וצר"ן ד"ה והא בעינן, עי' סי' ב' סק"ה.

שם הא מני ר"ע היא כו', נחבאר בס"י ב' סק"א. שם ר"ע סבר אמרינן קלוטה כמי שהונחה דמיא, מלשון זה גופי' משמע דגם ר"ע סבר שנאמרה הלכה דבעי הנחה, אלא דס"ל דקלוטה כמי שהונחה דמי, וזריך להבין הרי אס נאמרה הלכה דבעי הנחה, כפשוטו מחפרש לאפוקי דלא סגי בקלוטה באויר, וא"כ מהיכי חימי ניחא דקלוטה כמי שהונחה דמי, ולא משמע לומר דלר"ע לא נאמרה הלכה דבעי הנחה אלא צד"א צרה"ר דהתם לא שייך קלוטה, עי' חו' ה' ב', דסתם הוצאת שבת במרשות לרשות הוא, ועי' ז"ו ב' דשו"ט מנלן דין ד"א צרה"ר, ואפשר דס"ל לר"ע דלא נאמרה הלכה דבעי הנחה אלא כמעביר, דכשהחפץ בידו של אדם אינו מתבטל לרשות, אבל בזורק כשהחפץ באויר הרשות הרי הוא כמונח בו, ולפ"ז לא יחכן למסנר דגם מהלך כעומד